

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ

РОБОЧА ПРОГРАМА,

методичні вказівки та індивідуальні завдання
до вивчення дисципліни “Облік і аналіз
зовнішньоекономічної діяльності” для студентів
спеціальності 7.03050901 – облік і аудит

Затверджено

на засіданні Вченої ради
академії

Протокол № 1 від 29.01.2013

УДК 657.22:339.5(076)

Робоча програма, методичні вказівки та індивідуальні завдання до вивчення дисципліни “Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності” для студентів спеціальності 7.03050901 – облік і аудит / Укл.: Г.О. Король, Н.Г. Шпанковська, Р.Б. Сокольська, В.Д. Зелікман. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2013. – 32 с.

Наведені загальні методичні вказівки до вивчення дисципліни “Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності”, література, що рекомендується, робоча програма та пояснення до окремих тем, перелік практичних занять, індивідуальне завдання за варіантами та вказівки до його виконання.

Призначена для студентів спеціальності 7.03050901 – облік і аудит.

Укладачі: Г.О. Король, канд. екон. наук, проф.
Н.Г. Шпанковська, канд. екон. наук, доц.
Р.Б. Сокольська, канд. екон. наук, доц.
В.Д. Зелікман, канд. техн. наук, доц.

Відповідальний за випуск К.Ф. Ковальчук, д-р екон. наук, проф.

Рецензент Д.Є. Козенков, канд. екон. наук, доц. (НМетАУ)

Підписано до друку 25.02.2013. Формат 60x84 1/16. Папір друк. Друк плоский.
Облік.-вид. арк. 1,88. Умов. друк. арк. 1,86. Тираж 100 пр. Замовлення №

Національна металургійна академія України
49600, Дніпропетровськ-5, пр. Гагаріна, 4

Редакційно-видавничий відділ НМетАУ

ВСТУП

В умовах ринкової економіки та реформування економічних відносин відбуваються радикальні зміни як у зовнішньоекономічній діяльності, так і у системі обліку на підприємстві. Підприємства і організації України вступають у прямі господарські відносини і співробітничать з підприємствами і організаціями інших держав, створюють з ними спільні підприємства, асоціації, концерни, консорціуми та інші об'єднання.

Необхідно також відзначити, що реалізація державної стратегії регіонального розвитку України до 2015 року передбачає розширення міжнародного співробітництва, що також підсилює роль обліку та аналізу зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання.

Зовнішньоекономічна діяльність в Україні регулюється значною кількістю нормативних документів і законодавчих актів. У цих умовах дуже важливим є отримання знань про основи організації, про правила ведення бухгалтерського обліку зовнішньоекономічних господарських операцій та методичні підходи до їх аналізу.

“Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності” є однією з базових дисциплін для студентів, які навчаються за галуззю знань “Економіка та підприємництво”. В результаті її вивчення студент повинен зрозуміти основи, сутність обліку і аналізу зовнішньоекономічної діяльності, його роль і місце в системі економічної інформації і господарського управління, освоїти основні положення та придбати знання, вміння і навички обліку та аналізу зовнішньоекономічної діяльності.

“Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності” є дисципліною, що тісно пов'язана з більшістю дисциплін природничо-наукової та професійної і практичної підготовки, які складають навчальний план спеціальності “Облік і аудит”.

1. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Відповідно до навчального плану дисципліну “Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності” вивчають студенти спеціальності “Облік і аудит” за галуззю знань “Економіка та підприємництво” заочної форми навчання. Загальний обсяг дисципліни – 108 академічних годин.

Робоча програма з дисципліни “Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності” наведена в розділі 3.

Заставою успішного оволодіння дисципліною є самостійна робота над підручниками і навчальними посібниками. Самостійну роботу потрібно вести систематично, за певним планом, складеним самим студентом.

Вивчати теми рекомендується в такій послідовності:

- ознайомлення зі змістом теми за програмою;
- уважне читання відповідного розділу підручника, навчального посібника;
- конспектування матеріалу, що вивчається;
- виконання вправ;
- виконання контрольної роботи.

Вказівки до виконання індивідуального завдання наведені в розділі 5. Індивідуальне завдання має бути виконано і оформлено відповідно до встановлених правил.

2. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Кузьминський Ю.А. Облік і аналіз ЗЕД: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2001. – 396 с.
2. Кадуріна Л.О. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посібник. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2006. – 288 с.
3. Бутинець Ф.Ф. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посібник. – Житомир: Рута, 2001. – 224 с.
4. Вічевич А.М. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посібник. – Львів: Афіша, 2004. – 140 с.
5. Багрова І.В. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств. Підручник для вузів. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 580 с.
6. Валютні операції: порядок здійснення та облік. – Харків: Фактор, 2008. – 256 с.
7. Сокольська Р.Б. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності: Опорний конспект лекцій. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2003. – 48 с.
8. Кузьминський Ю.А. Организация внутреннего оперативного учета и контроля за осуществлением внешнеторговой деятельности (экспорт) // Бухгалтерский учет. – Донецк: Сталкер, 1997. – 352 с.
9. Король Г.О. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства: Навч. посібник. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2001. – 64 с.
10. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посібник / Г.О. Король, Н.Г. Шпанковська, Р.Б. Сокольська та ін.; За ред. д.е.н., проф. К.Ф. Ковальчука. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2011. – 172 с.

При вивченні дисципліни потрібно ознайомитись з наступними нормативними матеріалами і законодавчими актами:

1. Закон України “Про зовнішньоекономічну діяльність” № 959-ХІІ від 16.04.91 р., із змінами // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=959-12>
2. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” № 996 – XIV від 16.07.1999 р., із змінами // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>

3. Закон України “Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті” № 185/94-ВР від 23.09.1994 р., із змінами // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=185%2F94-%E2%F0>

4. Закон України “Про режим іноземного інвестування” № 93/96-ВР від 19.03.1996 р., із змінами // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=93%2F96-%E2%F0>

5. Закон України “Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності” № 351-XIV від 23.12.1998 р., із змінами // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=351-14>

6. Податковий кодекс України // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

7. Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003 р., із змінами // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>

8. Митний кодекс України № 92-IV від 11.07.2002 р. із змінами // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=92-15>

9. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку 1 – 30 // <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

10. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.1999 р., із змінами // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0893-99>

11. Декрет Кабінету Міністрів України “Про систему валютного регулювання і валютного контролю” № 15-93 від 19.02.1993 р., із змінами // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=15-93>

12. Правила використання готівкової іноземної валюти на території України, затверджені постановою Правління Національного банку України № 200 від 30.05.2007 р., із змінами // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0656-07>

13. Листи Державної податкової адміністрації України // <http://www.sta.gov.ua>

14. Положення про валютний контроль, затверджене постановою Правління Національного банку України № 49 від 08.02.2000 р., із змінами // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0209-00>

15. Порядок справляння податку на додану вартість під час митного оформлення товарів, імпортованих на митну територію України, затверджений наказом Державної митної служби України № 821 від 27.09.2006 р., із змінами // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1128-06>

16. Порядок випуску, обігу та погашення векселів, які видаються на суму податку на додану вартість при імпорті товарів на митну територію України, затверджений постановою Кабінету Міністрів України № 1104 від 01.10.1997 р., із змінами // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1104-97-%EF>

17. Инкотермс. Офіційні правила тлумачення торговельних термінів Міжнародної торгової палати від 16.09.2010 // <http://pact.com.ua/incoterms.html>

Крім того, необхідно постійно стежити за новими положеннями, що публікуються в офіційних виданнях та в періодичній літературі.

3. РОБОЧА ПРОГРАМА ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ТЕМ ДИСЦИПЛІНИ

Нижче наводиться робоча програма дисципліни та методичні вказівки до вивчення окремих її тем.

Тема 1. Основи ЗЕД

Регулювання та контроль ЗЕД в Україні. Суб'єкти і види ЗЕД. Організація управління ЗЕД на підприємстві.

У цій темі потрібно з'ясувати, що являє собою зовнішньоекономічна діяльність, як регулюється і контролюється ЗЕД в Україні. Треба розібратися в основних видах ліцензій та квот, що застосовуються в Україні для регулювання ЗЕД.

Необхідно засвоїти, які суб'єкти можуть здійснювати зовнішньоекономічну діяльність та які її види існують в Україні у відповідності до законодавства. Крім того, необхідно вивчити організаційні форми управління ЗЕД на підприємстві.

Література: [1 – 3, 5, 7, 9, 10].

Тема 2. Порядок оформлення, реєстрації, обліку та аналізу зовнішньоекономічних контрактів

Оформлення і реєстрація зовнішньоекономічних контрактів. Розрахунки в сфері ЗЕД. Облік і аналіз виконання зовнішньоекономічних контрактів та первинні документи бухгалтерського обліку ЗЕД.

Ця тема має дуже велике значення, оскільки контракт є дуже важливим документом при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.

Треба вивчити, які суттєві умови має включати зовнішньоекономічний контракт у відповідності до вітчизняного законодавства, у яких формах мають здійснюватися розрахунки у сфері

ЗЕД та які вимоги висуває держава щодо термінів повернення валютних цінностей до України.

Також треба з'ясувати, яким чином здійснюється облік і аналіз виконання зовнішньоекономічних контрактів, розглянути форму облікової картки. Крім того, мають бути розглянуті групи первинних документів, які використовуються при первинній реєстрації операцій, що пов'язані із зовнішньоекономічною діяльністю.

Література: [5, 7 – 10].

Тема 3. Облік валютно-фінансових операцій у ЗЕД

Поняття курсової різниці, причини її виникнення та види. Синтетичний облік курсових різниць. Придбання і продаж іноземної валюти. Різниці від перерахунку іноземної валюти та заборгованості у податковому обліку.

Для засвоєння цієї теми перш за все потрібно усвідомити поняття курсових різниць та причини їх виникнення. Треба з'ясувати умови виникнення курсових різниць, а також поняття монетарних та немонетарних статей балансу. Потрібно зрозуміти, що курсові різниці за своєю природою відносяться до доходів або витрат і тому поділяються за принципом поділу доходів та витрат за видами діяльності і обліковуються на відповідних рахунках доходів або витрат.

Крім того, треба вивчити особливості синтетичного обліку операцій з купівлі або продажу іноземної валюти.

При вивченні обліку придбання валюти важливо звернути увагу на різниці, що виникають у зв'язку з різницею курсу НБУ та комерційного курсу при придбанні валюти, а при вивченні обліку продажу валюти – на поняття дохід від реалізації іноземної валюти та собівартість реалізованої іноземної валюти.

Треба також звернути увагу на особливості податкового обліку курсових різниць.

Література: [1 – 3, 5, 7, 9, 10].

Тема 4. Облік і аналіз експортно-імпортних операцій

Оформлення вантажної митної декларації. Оподаткування експортно-імпортних операцій. Облік і аналіз експортних операцій. Облік і аналіз імпортних операцій.

При вивченні цієї теми потрібно ознайомитися із основами складання вантажної митної декларації. Треба з'ясувати особливості оподаткування експортно-імпортних операцій, а також їх відображення в бухгалтерському обліку та аналізу виконання.

Слід звернути увагу на відмінності в обліку експортно-імпортних операцій в залежності від того, що відбулося раніше – оплата чи отримання (при імпорту) або відвантаження (при експорті) продукції.

Також важливо зрозуміти, за яким курсом НБУ має бути визнаний дохід від експортних операцій, або оприбуткована імпортна продукція у залежності від того, яка подія була першою – оплата чи отримання (або відвантаження) продукції.

Література: [1 – 3, 5, 7, 9, 10].

Тема 5. Облік бартерних (товарообмінних) операцій та операцій з давальницькою сировиною

Поняття товарообмінних операцій та особливості їх обліку. Суть та облік операцій з давальницькою сировиною.

У цій темі слід засвоїти поняття бартерних операцій та операцій з давальницькою сировиною.

Важливо зрозуміти відмінності бартерного контракту та особливості обліку бартерних операцій, у яких має місце як експортна, так й імпортна частини контракту.

Також необхідно визначити основні аспекти обліку операцій з давальницькою сировиною та звернути увагу на облік давальницької сировини на забалансовому рахунку.

Література: [1 – 3, 7, 9, 10].

Тема 6. Облік операцій підприємств з іноземними інвестиціями
Організація та регулювання іноземного інвестування в Україні. Бухгалтерський і податковий облік формування статутного капіталу підприємства з іноземними інвестиціями. Аналіз операцій з іноземними інвестиціями.

Вивчення цієї теми слід розпочати з розгляду видів та форм здійснення іноземного інвестування та основ його організації в Україні.

Слід звернути увагу на особливості обліку іноземних інвестицій та вивчити правила оподаткування доходів нерезидентів, отриманих в Україні, а також порядок аналізу виконання таких операцій.

Література: [1 – 3, 7, 9, 10].

Тема 7. Методика аналізу загальних показників ЗЕД суб'єкта господарювання

Роль та значення аналізу ЗЕД. Місце аналізу ЗЕД в системі менеджменту та економічного аналізу. Мета і завдання аналізу ЗЕД. Особливості оцінки зовнішньоторговельних процесів. Особливості аналізу узагальнюючих показників ЗЕД.

При засвоєнні цієї теми слід розглянути місце та основні особливості аналізу зовнішньоекономічної діяльності в системі менеджменту.

Треба чітко зрозуміти мету аналізу зовнішньоекономічної діяльності та сутність основних завдань ЗЕД. Слід визначити суб'єкти аналізу економічної ситуації у зовнішній торгівлі та особливості оцінки зовнішньоторговельних процесів.

Необхідно звернути увагу на склад показників оцінки зовнішньоекономічної діяльності та напрями їх удосконалення.

Література: [1 – 4, 10].

Тема 8. Аналіз ЗЕД в системі маркетингу

Комплексний аналіз світового та вітчизняного ринків товарів. Аналіз цінової політики підприємства. Аналіз якості і конкурентоздатності продукції.

При вивченні цієї теми, перш за все, треба приділити увагу таким питанням, як складові маркетингового аналізу та поняття кон'юнктури ринку.

Слід звернути увагу на особливості аналізу зовнішнього ринку і потенціалу підприємства. Необхідно зрозуміти фактори, що впливають на цінову політику підприємства, та суть їх аналізу.

Важливо приділити увагу основним складовим аналізу якості продукції та характеристиці локальних (індивідуальних) та інтегральних її показників.

Треба з'ясувати роль та відмінності аналітичної оцінки у бізнес-плануванні, а також необхідність аналітичної оцінки можливостей проникнення конкретного товару на зовнішній ринок, етапи її здійснення та методи, що використовуються.

Література: [1 – 4, 10].

Тема 9. Особливості комплексного економічного аналізу ЗЕД

Складові комплексного економічного аналізу. Оцінка впливу коливань курсу валют на показники діяльності підприємства. Інформаційне забезпечення комплексного економічного аналізу зовнішньоекономічної діяльності.

В цій темі потрібно розглянути особливості економічного аналізу зовнішньоекономічної діяльності та відмінності внутрішнього і зовнішнього економічного аналізу діяльності суб'єктів ЗЕД.

Необхідно з'ясувати, як здійснюється аналіз формування доходів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, як досліджується розподіл їх доходу. Крім того, важливо зрозуміти склад суб'єктів зовнішнього аналізу діяльності суб'єкта ЗЕД.

Треба звернути увагу на оцінку впливу коливань курсу валют на показники діяльності підприємства.

Для вивчення цієї теми необхідно з'ясувати, яким чином здійснюється інформаційне забезпечення аналізу діяльності суб'єктів ЗЕД.

Література: [1 – 4, 10].

Тема 10. Аналіз прибутковості ЗЕД

Аналіз показників прибутку. Аналіз ефективності ЗЕД підприємства. Оцінка виконання контрактів і договорів. Мета і завдання обліку витрат. Особливості зовнішнього та внутрішнього аналізу витрат і собівартості продукції. Аналіз взаємозв'язку обсягу виробництва, собівартості продукції та прибутку від її реалізації.

Для засвоєння цієї теми необхідно зрозуміти поняття прибутковості, та якими показниками вона визначається. Треба з'ясувати відмінності, які існують у внутрішньому і зовнішньому аналізі. Необхідно отримати знання щодо переліку показників, за допомогою яких визначається ефективність діяльності суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності, та методики їх розрахунку.

Треба порівняти правила розрахунку коефіцієнтів економічної ефективності експорту та імпорту. Крім того, необхідно засвоїти систему показників, які використовуються для аналізу операційної діяльності суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності, та як і за допомогою яких показників розраховується модель товарного балансу.

Необхідно зрозуміти сутність моделі рівня виконання договірних зобов'язань та базової моделі факторного аналізу обсягу виробництва продукції, а також мету і завдання аналізу поточних витрат зовнішньоекономічної діяльності, етапи аналізу виробничої собівартості експортної продукції, особливості зовнішнього аналізу витрат суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності. Важливо з'ясувати, яким чином впливають результати зовнішньоекономічної діяльності на показники роботи суб'єкта господарювання та на рух інвалютних коштів.

Література: [1 – 4, 10].

4. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Перелік практичних занять за темами дисципліни “Облік і аналіз ЗЕД” наведений в таблиці 4.1.

Таблиця 4.1

Перелік практичних занять

Тема	Назва практичного заняття	Характер заняття	Необхідні приналежності
2. Порядок оформлення, реєстрації та обліку зовнішнь-економічних контрактів.	Складання зовнішнь-економічного контракту та облікової картки до нього.	Імітаційна вправа.	Бланки контракту та облікової картки
3. Облік валютно-фінансових операцій у ЗЕД.	Облік курсових різниць та купівлі-продажу іноземної валюти.	Виробнича задача.	План рахунків. Калькулятор.
4. Облік господарських процесів.	Облік експортно-імпортних операцій.	Виробничі задачі.	План рахунків. Калькулятор.
10. Аналіз прибутковості ЗЕД.	Оцінка ефективності ЗЕД підприємства.	Імітаційна вправа.	Калькулятор.

5. ЗАВДАННЯ ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ

З дисципліни “Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності” виконується індивідуальне завдання, яке складається з двох частин, перша з яких присвячена обліку, а друга – аналізу зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Для виконання першої частини необхідно скласти зовнішньоекономічний контракт купівлі-продажу (форма контракту наведена у додатку А). Якщо остання цифра номера залікової книжки парна, то студент складає контракт, у якому українське підприємство здійснює імпорт продукції, а якщо непарна, то експорт продукції. Контракт складається на основі даних таблиць 5.1 та 5.2.

Таблиця 5.1

Вартість продукції за контрактом відповідно до умов платежу

№	Умови платежу	Сума, USD
1	Банківський переказ на умовах відстрочки платежу	50 000
2	Банківський переказ на умовах передплати	50 000
3	Інкасо	50 000
4	Акредитив	50 000

Таблиця 5.2

Додаткова інформація для складання журналу господарських операцій

№	Господарські операції	Сума, грн.
1	Митні збори	10 000
2	Розрахунки з транспортними організаціями	8 000
3	Страховий платіж	500
4	Комісійні банку	5 000
5	Списання собівартості реалізованої продукції	60 000

Якщо для складання контракту необхідні додаткові дані, слід прийняти їх самостійно.

За даними контракту необхідно скласти журнал господарських операцій з купівлі-продажу.

Форми журналів господарських ситуацій за відповідним варіантом наведені у додатках Б, В, Г, Д, Е, Ж, И, К.

Умови платежу згідно з таблицею 5.1 студент обирає наступним чином:

- якщо перша літера прізвища знаходиться в інтервалі від А до Є, то студент обирає п. 1 – платіж банківським переказом на умовах передплати;

- якщо перша літера прізвища знаходиться в інтервалі від Ж до Л, то студент обирає п. 2 – банківський переказ з відстрочкою платежу;

- якщо перша літера прізвища знаходиться в інтервалі від М до У, то студент обирає п. 3 – інкасо;

- якщо перша літера прізвища знаходиться в інтервалі від Ф до Я, то студент обирає п. 4 – акредитив.

Для отримання власного варіанта всі числові дані таблиць 5.1 та 5.2 перемножуються кожним студентом на коефіцієнт, який дорівнює:

$$K = 1 + NN/100, \quad (5.1)$$

де NN – дві останні цифри номера залікової книжки.

Наприклад, якщо номер залікової книжки студента 98765, то число з двох останніх цифр – 65. Таким чином, всі дані, наведені в таблицях 5.1 і 5.2, цьому студентові необхідно перемножити на число 1,65.

При складанні контракту необхідно враховувати вимоги вітчизняного законодавства щодо форми і змісту зовнішньоекономічних контрактів, а також вимоги щодо строків повернення валютних цінностей до України.

Для виконання другої частини індивідуального завдання необхідно проаналізувати виконання зовнішньоекономічного контракту та скласти облікову картку до цього контракту.

Для здійснення аналізу виконання зовнішньоекономічного контракту необхідно чітко відобразити повний цикл зовнішньоекономічної операції, а саме:

- попередньо розділити її на етапи;
- скласти план виконання зобов'язань;
- розробити відповідну облікову карту.

Для того, щоб скласти облікову карту, необхідно скористатись вже складеним контактом з першого завдання контрольної роботи. Приклад форми облікової карти наведено у додатку Л.

Додаток А
**ДОГОВІР (КОНТРАКТ)
КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ**

№ _____

М. _____

«__» ____ 201_ р.

_____, Україна, в подальшому іменованій «Продавець»,
(найменування підприємства, організації)

в особі _____, що діє на підставі _____
(посада, П.І.Б.) (найменування документа)

та _____, в подальшому іменованій «Покупець»,
(найменування підприємства, організації)

в особі _____, що діє на підставі _____
(посада, П.І.Б.) (найменування документа)

уклали даний договір (контракт) про наступне.

1. ПРЕДМЕТ ДОГОВОРУ (КОНТРАКТУ)

1.1 Згідно з даним договором (контрактом) Продавець зобов'язаний поставити, а Покупець оплатити та прийняти товар _____ в номенклатурі, кількості, у терміни й за цінами, що вказані у специфікації, яка є невід'ємною частиною даного договору (контракту).

2. КІЛЬКІСТЬ ТА ЯКІСТЬ ТОВАРУ

2.1. Одиниця виміру кількості товару _____

2.2. Загальна кількість товару _____

2.3. Якість товару, що поставляється Продавцем, має відповідати

_____
(ДОСТу, ТУ, сертифікату виробника, зразку)

2.4. Підтвердженням якості з боку Продавця є

_____
(найменування документа, що підтверджує якість товару)

2.5. Гарантійний термін експлуатації (придатності, зберігання) з моменту

_____
(виготовлення, отримання товару Покупцем, експлуатації)

2.6. Термін виправлення недоліків або заміни товару у межах гарантійного терміну _____ з моменту виявлення дефектів.

2.7. Комплектність товару, що поставляється Продавцем, визначається згідно з _____

_____
(ДОСТ, ТУ, інші нормативні матеріали)

3. БАЗИСНІ УМОВИ ПОСТАЧАННЯ ТОВАРІВ

3.1. Постачання товару здійснюється на умовах _____
(відповідно з правилами «ІНКОТЕРМС»)

3.2. Товар має бути поставленим у термін _____

4. ЦІНА ТОВАРУ І ЗАГАЛЬНА ВАРТІСТЬ КОНТРАКТУ

4.1. Ціна за одиницю товару _____

4.2. Загальна ціна (вартість товару) по договору (контракту) _____

5. УМОВИ ПЛАТЕЖІВ (ПОРЯДОК РОЗРАХУНКІВ)

5.1. Розрахунки за товари, що поставляються за даним договором (контрактом), здійснюються у порядку _____
(вказуються умови банківського переказу (авансового платежу) до та (чи) після відвантаження

товару, або умови документарного акредитиву або інкасо (с гарантією), визначені у відповідності до постанови Кабінету Міністрів України та НБУ от 21.06.95р. №444).

6. УМОВИ ЗДАВАННЯ (ПРИЙМАННЯ) ТОВАРУ

6.1 Місце передачі товару _____

6.2. Перелік товаросупроводжувальних документів _____

6.3 Приймання товару за кількістю та якістю здійснюється у відповідності з _____

6.4 Виклик представника для участі у прийманні _____
(не обов'язковий, обов'язковий, термін виклику, термін прибуття)

7. ТАРА, УПАКОВКА ТА МАРКУВАННЯ

7.1 Товар має бути затареним та упакованим Продавцем таким чином, щоб виключити псування та (чи) знищення його на період поставки до приймання товару Покупцем.

7.2. Товар має бути затареним наступним чином: _____

7.3. Товар має бути упакованим наступним чином: _____

7.4. Вартість тари і упаковки входить (не входить) до ціни товару.

7.5. Порядок та терміни повернення тари _____

7.6. Умови розрахунків при поверненні тари _____

7.7. Усі ящики повинні мати з двох протилежних сторін наступне маркування фарбою, що не змивається:

- Адрес кінцевого отримувача _____
- Верх
- Обережно
- Не кантувати
- Контракт №

- Сторона, яка здійснює поставку
- Наряд №
- Транс №
- Ящик №
- Вага бруutto . . . кг
- Вага нетто . . . кг
- Розміри ящика, см (довжина, ширина, висота).
- На ящиках, висота яких перевищує один метр, з трьох сторін ящика знаком „О+” має бути позначений центр ваги.

8. ФОРС-МАЖОР

8.1. Сторони не несуть відповідальності за невиконання своїх обов'язків, передбачених даним контрактом, якщо невиконання обумовлено обставинами непереборної сили, які не могли бути передбачені та відвернені сторонами, зокрема: стихійні лиха, дії органів державної влади та управління, бойовими діями, блокадами, епідеміями, страйки та ін. При цьому сторона, яка не може виконувати свої контрактні зобов'язання через форс-мажорні обставини, сповіщає другу сторону письмово про настання вищезазначених обставин у термін не більше 10 днів, а виконання обов'язків відкладається на термін дії таких обставин. Належним доказом наявності вищезгаданих обставин та їх тривалості має бути письмове свідоцтво, яке видане торговою палатою відповідної країни.

8.2. Якщо подібна обставина або її наслідки будуть продовжуватися більш ніж три місяці, то одна зі сторін має право розірвати договір (контракт) в односторонньому порядку, зробивши усі розрахунки з іншою стороною.

9. САНКЦІЇ ТА РЕКЛАМАЦІЇ

9.1. За порушення умов даного договору (контракту) винна сторона відшкодовує завдані збитки, у тому числі неотриманий прибуток в порядку, що передбачений чинним законодавством.

9.2. Покупець згідно з даним договором (контрактом) несе наступну відповідальність:

– за _____ штрафна неустойка у розмірі ____% от суми (договору, боргу).

9.3. Продавець згідно з даним договором (контрактом) несе наступну відповідальність:

– за _____ штрафна неустойка у розмірі ____% от суми (договору, боргу).

9.4. За односторонню необґрунтовану відмову від виконання своїх обов'язків протягом дії даного договору (контракту) винна сторона сплачує штраф у розмірі _____.

9.5. За порушення умов даного договору (контракту) винна сторона несе відповідальність _____

9.6. У випадку порушення умов даного договору (контракту) рекламація (претензія) має бути направлена винній стороні протягом _____ зі дня _____.

9.7. Відповідь на рекламацію (претензію) має бути направлений протягом _____ зі дня _____.

10. АРБІТРАЖ

10.1. Виникаючі за даним договором (контрактом) спори сторони врегульовуються шляхом перемовин.

10.2. Якщо сторони не можуть дійти згоди в результаті перемовин, спір вирішується в арбітражному суді.

10.3. Арбітраж та керуючий закон _____

11. ІНШІ УМОВИ (ДОДАТКОВІ)

11.1. Підписаний сторонами даний договір (контракт) є кінцевим зобов'язанням та анулює усі попередні усні та письмові домовленості відносно предмета даного договору (контракту).

11.2. Даний договір (контракт) вступає в силу з моменту його підписання та діє до виконання сторонами своїх обов'язків.

11.3. Усі зміни та доповнення до даного договору (контракту) будуть вважатися дійсними, якщо вони зроблені в письмовому вигляді та підписані уповноваженими представниками сторін.

11.4. Даний договір (контракт) складено у двох примірниках, по одному для кожної сторони, на _____ мові (мовах), причому обидва тексти аналогічні та мають однакову юридичну силу.

12. ЮРИДИЧНІ АДРЕСИ, ПОШТОВІ ТА ПЛАТІЖНІ РЕКВІЗИТИ СТОРІН

Покупець:

_____
_____
_____

За покупця

_____
( )

Продавець:

_____
_____
_____

За продавця

_____
( )

Додаток Б

Імпортні операції з розрахунком за допомогою банківського переказу на умовах відстрочки платежу

№	Дата	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
			дебет	кредит	
1		Оприбутковано продукцію			
2		Нараховані митні збори			
3		Сплачено митні збори			
4		Нараховані витрати за рахунками транспортних організацій за доставку товару			
5		Сплачено транспортним організаціям за доставку товарів			
6		Нараховані страховій компанії за страхування вантажу			
7		Сплачено страховій компанії за страхування вантажу			
8		Нарахований ПДВ			
9		Сплачено ПДВ			
10		Перераховано з валютного рахунку кошти іноземному постачальнику			
11		Оплачено рахунок іноземного постачальника документарним переказом			
12		Сплачено комісійну винагороду банку за здійснення операцій шляхом банківського переказу			
13		Нараховано курсову різницю			

Додаток В

Експортні операції з розрахунком за допомогою банківського переказу
на умовах відстрочки платежу

№	Дата	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
			дебет	кредит	
1		Відвантажено продукцію			
2		Нараховані митні збори			
3		Сплачено митні збори			
4		Нараховані витрати за рахунками транспортних організацій за доставку товару			
5		Сплачено транспортним організаціям за доставку товарів			
6		Одержано кошти на валютний рахунок			
7		Нараховано курсову різницю			
8		Сплачено комісійну винагороду банку за здійснення операцій шляхом банківського переказу			
9		Списання собівартості продукції			

Додаток Г

Імпортні операції за допомогою банківського переказу на умовах
передплати

№	Дата	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
			дебет	кредит	
1		Перераховано з валютного рахунку кошти іноземному постачальнику в рахунок попередньої оплати			
2		Оплачено рахунок іноземного постачальника документарним переказом			
3		Оприбутковано продукцію			
4		Нараховані митні збори			
5		Сплачено митні збори			
6		Нараховані витрати за рахунками транспортних організацій за доставку товару			
7		Сплачено транспортним організаціям за доставку товару			
8		Нараховані страховій компанії за страхування вантажу			
9		Сплачено страховій компанії за страхування вантажу			
10		Нарахований ПДВ			
11		Сплачено ПДВ			
12		Сплачено комісійну винагороду банку за здійснення операцій шляхом банківського переказу			

Додаток Д

Експортні операції з розрахунком за допомогою банківського переказу
на умовах передплати

№	Дата	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
			дебет	кредит	
1		Одержано кошти на валютний рахунок від іноземного постачальника			
2		Нараховані митні збори			
3		Сплачені митні збори			
4		Нараховані витрати за рахунками транспортних організацій за доставку товару			
5		Сплачено транспортним організаціям за відвантаження товару			
6		Відвантажено продукцію іноземному постачальнику			
7		Списання собівартості продукції			

Додаток Е

Експортні операції з розрахунками у формі інкасо

№	Дата	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
			дебет	кредит	
1		Відвантажено товар іноземному Покупцеві			
2		Нараховані митні збори			
3		Сплачені митні збори			
4		Нараховані витрати за рахунками транспортних організацій за доставку товару			
5		Сплачено транспортним організаціям за відвантаження товару			
6		Отримано виручку на транзитний валютний рахунок в формі інкасо від іноземного покупця			
7		Відображена курсова різниця			
8		Сплачено комісійні банку за виконання умов інкасо			
9		Списання собівартості продукції			

Додаток Ж

Імпортні операції з розрахунками у формі інкасо

№	Дата	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
			дебет	кредит	
1		Перераховано коштів з валютного рахунку для розрахунку з постачальником			
3		Нараховані митні збори			
4		Сплачено митні збори			
5		Нараховані витрати за рахунками транспортних організацій за доставку товару			
6		Сплачено транспортним організаціям за доставку товару			
7		Нарахований ПДВ			
8		Сплачено ПДВ			
9		Оприбутковано продукцію			
10		Нарахована оплата страховій компанії за страхування вантажу			
11		Сплачено страховій компанії за страхування вантажу			
12		Сплачено комісійні банку за виконання умов інкасо			

Додаток И

Облік операцій з експорту товарів з розрахунками за допомогою документарного акредитива

№	Дата	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
			дебет	кредит	
1		Відвантажено товар іноземному Покупцеві			
2		Нараховані митні збори			
3		Сплачені митні збори			
4		Нараховані витрати за рахунками транспортних організацій за доставку товару			
5		Сплачено транспортним організаціям за доставку товару			
6		Отримано оплату після подання документів проти платежу			
7		Нарахована курсова різниця			
8		Сплачено комісійні банку за авізування і виконання умов акредитива			
9		Списання собівартості продукції			

Додаток К

Облік операцій з імпорту товарів з розрахунками за допомогою
документарного акредитива

№	Дата	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
			дебет	кредит	
1		Відкриття акредитива			
2		Перераховані кошти постачальнику			
3		Курсова різниця на момент оплати			
4		Нараховані митні збори			
5		Сплачені митні збори			
6		Нараховані витрати за рахунками транспортних організацій за доставку товару			
7		Сплачено транспортним організаціям за доставку товару			
8		Нарахований ПДВ			
9		Сплачено ПДВ			
10		Оприбутковано продукцію			
11		Нарахована оплата страховій компанії за страхування вантажу			
12		Сплачено страховій компанії за страхування вантажу			
13		Сплачено комісійні банку за виконання умов акредитива			

Додаток Л

Приклад форми облікової картки

Основні відомості про контракт	Інформація згідно з контрактом
1	2
Реквізити імпортера	
Найменування фірми імпортера	
Адреса місцезнаходження	
Контактні телефон, факс	
Банківські реквізити	
Основні дані за контрактом	
Номер контракту	
Дата контракту	
Місце укладання контракту	
Відомості про доповнення і зміни до договору	
Дата, номер доповнень і змін до контракту	
До якої статті, пункту, підпункту	
Короткий зміст	
До якої статті, пункту, підпункту	
Короткий зміст	
Характеристика експортної продукції	
Найменування експортного товару	
Код ТНЗЕД	
Кількість	
Ціна товару	
Вартість товару	
Моменти переходу ризиків (відвантаження товару, його митне оформлення і перетинання митного кордону).	
Умови "ІНКОТЕРМС"	
Митниця, де здійснювалося оформлення вантажу (у випадку відкріплення від основної, вказується основна з відзначенням документа про відкріплення)	

Продовження додатка Л

1	2
Дата, номер вантажної митної декларації	
Сплата коштів за митні процедури і збереження товару (документ, номер, дата, сума)	
Кількість товару під митним контролем	
Перетинання митного кордону: 1) дата, кількість товару 2) дата, кількість товару 3) дата, кількість товару	
Товаросупроводжувальні документи	
У м о в и п р и й м а н н я т о в а р у	
Дата, місце оформлення акта приймання-передачі товару	
Організація/особи, що підписали акт	
Короткий зміст акта	
Н а д х о д ж е н н я е к с п о р т н о г о в и т о р г у	
Форма й основні умови розрахунку	
Банківські реквізити і номер рахунка, куди надійшов виторг (якщо виторг надходить на закордонний рахунок, указуються номер і дата ліцензії Національного банку України)	
Сума, найменування валюти (якщо кошти надходять частинами, указується кожне надходження окремо): 1) 2) 3)	

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ.....	4
2. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	5
3. РОБОЧА ПРОГРАМА ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ТЕМ ДИСЦИПЛІНИ.....	8
4. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ.....	14
5. ЗАВДАННЯ ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ.....	15
Додаток А. Договір (контракт) купівлі -продажу.....	18
Додаток Б. Імпортні операції з розрахунком за допомогою банківського переказу на умовах відстрочки платежу.....	22
Додаток В. Експортні операції з розрахунком за допомогою банківського переказу на умовах відстрочки платежу.....	23
Додаток Г. Імпортні операції за допомогою банківського переказу на умовах передплати.....	24
Додаток Д. Експортні операції з розрахунком за допомогою банківського переказу на умовах передплати.....	25
Додаток Е. Експортні операції з розрахунками у формі інкасо.....	26
Додаток Ж. Імпортні операції з розрахунками у формі інкасо.....	27
Додаток И. Облік операцій з експорту товарів з розрахунками за допомогою документарного акредитива.....	28
Додаток К. Облік операцій з імпорту товарів з розрахунками за допомогою документарного акредитива.....	29
Додаток Л. Приклад облікової картки.....	30

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ**

**РОБОЧА ПРОГРАМА,
методичні вказівки та індивідуальні завдання
до вивчення дисципліни “Облік і аналіз
зовнішньоекономічної діяльності” для студентів
спеціальності 7.03050901 – облік і аудит**